

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 18.12.2006
KOM(2006) 828 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS DĖL EB DVEJOPO NAUDOJIMO PREKIŲ IR TECHNOLOGIJŲ EKSPORTO KONTROLĖS REŽIMO PERSVARSTYMO

[KOM(2006) 829 galutinis]
[SEK(2006) 1696]

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS DĖL EB DVEJOPO NAUDOJIMO PREKIŲ IR TECHNOLOGIJŲ EKSPORTO KONTROLĖS REŽIMO PERSVARSTYMO

SANTRAUKA

Pasiūlymų aplinkybės ir tikslai

Dvejopo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolė atlieka pagrindinį vaidmenį kovojant su masinio naikinimo ginklų (MNG) platinimu. Kontrolės tikslas – neleisti prekėms arba technologijoms (t. y. dvejopo naudojimo prekėms), kurios šiaip naudojamos taikiems tikslams, patekti į valstybes, kurios gali jomis pasinaudoti vykdydamos platinimo programas, arba organizacijoms, kurios galėtų jomis pasinaudoti teroristiniais arba karo tikslais.

Po 2001 m. rugsėjo 11 d. išpuolių tarptautinė bendrija nusprendė, kad dvejopo naudojimo prekių ir technologijų kontrolė yra viena iš pagrindinių priemonių kovojant su MNG platinimu ir ėmėsi intensyvesnių pastangų stiprinti kontrolę. Taigi 2004 m. JT Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją Nr. 1540, kurioje raginama suvienodinti eksporto kontrolę ir įvesti dvejopo naudojimo prekių tranzito ir tarpininkavimo juos vežant kontrolę. 2003 m. liepą ir gruodį Europos Vadovų Tarybos priimtuose ES veiksmų plane ir kovos su MNG platinimu strategijoje raginama imtis įvairių konkrečių priemonių, skirtų stiprinti kontrolę, įskaitant baudžiamųjų sankcijų už eksporto kontrolės pažeidimus nuostatas. Juose taip pat raginama atlikti valstybių narių kontrolės vykdymo veiksmingumo peržiūrą. Ši peržiūra buvo atlikta 2004–2005 m., o ją vykdant nustatyta daug sričių, kuriose būtų galima padaryti pažangą. Po to vyko intensyvios diskusijos su valstybėmis narėmis ir konsultacijos su ES pramone dėl priemonių, kuriomis būtų galima patobulinti ES eksporto kontrolės režimą.

Dvejopo naudojimo prekėms priskiriama daug įvairių prekių ir technologijų, pvz., cheminiai arba biologiniai produktai, branduolinės technologijos, optinės, lazerinės ir aviacijos elektronikoje naudojamos medžiagos arba tam tikra programinė įranga. Tai yra didelės pridėtinės vertės prekės ir technologijos, ir šioje srityje ES pramonė turi konkurencinį pranašumą. Vykdamas ES politiką šioje srityje reikia rasti tinkamą pusiausvyrą tarp saugumo užtikrinimo bei draudimo platinti MNG ir ES pramonės konkurencingumo skatinimo bei ES darbo vietų, susijusių su pažangiosiomis technologijomis, išsaugojimo ir kūrimo.

Atsižvelgdama į per pastaruosius dvejus metus atliktą parengiamąjį darbą, Komisija pateikia naują Tarybos reglamento dėl dvejopo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolės pasiūlymo redakciją (Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1334/2000) su keliais teisinės galios neturinčiais teisės aktų pasiūlymais. Pasiūlymų tikslas trejopas:

- didinti saugumą vykdant veiksmingesnę eksporto kontrolę, atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjunga išsiplėtė iki 25 valstybių narių, ir greitai jų bus 27;
- siekiant didinti tarptautinį bendrovių konkurencingumą kurti palankesnę verslo reguliavimo aplinką, ES eksporto kontrolės režimui suteikiant daugiau aiškumo, mažinant biurokratinės kliūtis ES eksportuotojams vykdyti kontrolę, užtikrinant nuoseklesnę ir vienesnę ES eksporto kontrolės reglamento taikymą visoje ES ir palengvinant prekybą vidaus rinkoje;

- gerinti eksporto kontrolės koordinavimą tarptautiniu lygiu.

Pasiūlymų santrauka

Keli pasiūlymai dėl dalinio dvejojo naudojimo prekių reglamento pakeitimo suteiks galimybę atlikti veiksmingesnę kontrolę, kad būtų galima užtikrinti *didesnį saugumą*, pvz., siūloma:

- laikantis JT Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1540 tam tikrą kontrolę taikyti tranzitu per ES vežamoms prekėms, taip pat pradėti kontroliuoti tarpininkavimo veiklą, jei ji susijusi su prekėmis arba technologijomis, kurios gali būti panaudotos MNG programai;
- suteikti valstybėms narėms galimybę numatyti baudžiamųjų sankcijų už rimtus eksporto kontrolės pažeidimus taikymą;
- skatinti informacijos mainus tarp valstybių narių ir įvairių jų administracijų padalinių;
- numatyti galimybę atlikti tinkamą peržiūrą, jei viena valstybė narė ketina išduoti leidimą eksportui, kurį kita valstybė narė laiko pažeidžiančiu svarbius jos saugumo interesus arba kurį anksčiau uždraudė kitos valstybės narės;
- gerinti valstybių narių bendradarbiavimą vykdant nacionalinę neišvardytų prekių kontrolę.

Įtraukus kitus pasiūlymus dėl dalinio dvejojo naudojimo prekių reglamento pakeitimo bus sukurta *geresnė ES pramonės reguliavimo aplinka*, o tai skatins bendroves veikti ES ir didins tarptautinį konkurencingumą, pvz., siūloma:

- dabartinį išankstinio leidimo reikalavimą, taikomą persiunčiant tam tikras prekes ES viduje, pakeisti išankstinio pranešimo reikalavimu, kurį taikant valstybės narės vis tiek galėtų uždrausti persiųsti nepageidaujamas prekes;
- patikslinti tam tikras reglamento nuostatas, pvz., nuostatas, susijusias su nematerialiu technologijų perdavimu, kuris šiuo metu įvairiose valstybėse narėse skiriasi;
- patvirtinti principą, kad teisinė apsauga turėtų būti teikiama tikriems ES eksportuotojams, eksportavusiems iš ES laikantis ES eksporto kontrolės reglamentų, jei tokį eksportą trečioji šalis laiko neteisėtu, ir sprendžiant tokius klausimus paraginti glaudžiau bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis;
- skatinti visuotinių leidimų, išduotų pasikliaujant įmonių taikytą vidaus kontrolę, naudojimą ir dažniau naudoti leidimus, panašius į Bendrijos ir nacionalinius bendruosius eksporto leidimus;
- numatyti nuostatas, pagal kurias valstybės narės nustatytų orientacinius eksporto leidimo paraiškų nagrinėjimo terminus.

Be to, siekiant, kad valstybės narės nuosekliau taikytų reglamentą, siūloma priimti gaires arba geriausią jo įgyvendinimo praktiką.

Galiausiai šiais keliais pasiūlymais siekiama *gerinti eksporto kontrolės koordinavimą tarptautiniu lygiu*, pvz., glaudžiau derinti ES poziciją dėl tarptautinių eksporto kontrolės režimų, siekti, kad ES pramonė aktyviau dalyvautų nustatant kontroliuotinas prekes, ir

užtikrinti, kad visos ES valstybės narės priklausytų režimams. Be to, Komisija parengė techninės pagalbos programą, kuria siekiama trečiosioms šalims padėti sukurti tinkamus eksporto kontrolės režimus. Reglamento pasiūlyme yra sąlyga, numatanti galimybę derėtis dėl abipusio eksporto kontrolės pripažinimo susitarimų su trečiosiomis šalimis, ir nuostata, suteikianti galimybę priimti *ad hoc* eksporto kontrolės procedūrą, taikytiną ES mokslinių tyrimų programoms ir kitiems projektams, į kuriuos įtrauktos trečiosios šalys.

Galiausiai Komisija siūlo įsteigti reguliavimo komitetą, visų pirma tam, kad būtų galima iš dalies pakeisti reglamento priedus, kuriuose pateikiami kontroliuojamų prekių sąrašai ir kitos techninės nuostatos. Taikant procedūrą, pagal kurią Komisija priimtų šiuos dalinius pakeitimus sulaukusi palankios valstybių narių atstovų komiteto nuomonės, būtų galima greičiau atnaujinti kontroliuojamų prekių sąrašą, nes šiuo metu tam reikalingas Tarybos sprendimas Komisijos pasiūlymo pagrindu.

Kiti etapai

Bendrajai Europos bendrijos prekybos politikai priklausanti dvejopo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolė yra svarbi vykdant ES saugumo politiką ir yra susijusi su strateginėmis politikos kryptimis, pvz., kova su MNG platinimu. Šioje srityje Komisija ketina toliau glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad ES eksporto kontrolės sistema būtų veiksminga didinant Europos ir pasaulio piliečiams reikalingą saugumą ir kuriant reguliavimo aplinką, kuri būtų palanki mokslinių tyrimų ir pramoninės veiklos plėtrai, kurios reikia Europos verslui, kad jis galėtų klestėti.

Komisija ragina skubiai išnagrinėti pasiūlymus, kad Taryba nedelsdama priimtų dvejopo naudojimo prekių reglamento pasiūlymą nauja redakcija, ir imtis veiksmų kitose srityse, dėl kurių reglamentavimo pasiūlymų nepateikta.

KOMISIJOS KOMUNIKATO DĖL ES DVEJOPO NAUDOJIMO PREKIŲ IR TECHNOLOGIJŲ EKSPORTO KONTROLĖS REŽIMO PERSVARSTYMO PROJEKTAS

I. Ižanga. Komunikato tikslas

Dvejopo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolė atlieka pagrindinį vaidmenį kovojant su masinio naikinimo ginklų (MNG) platinimu. Kontrolės tikslas – neleisti prekėms arba technologijoms patekti į valstybes, kurios gali jomis pasinaudoti vykdydamos ginklų platinimo programas, arba organizacijoms, kurios galėtų jomis pasinaudoti teroristiniais arba karo tikslais. Nors tokia kontrolė siekiama užtikrinti saugumą, ji yra viena iš prekybos politikos priemonių, kuriomis nustatomi apribojimai ES gamintojų ir eksportuotojų veiklai, kurie, siekiant skatinti bendrovių tarptautinį konkurencingumą, turėtų būti sumažinti iki minimumo.

Pagrindinis šio komunikato tikslas yra pasiūlyti priemones, skirtas padidinti dvejo po naudojimo prekių eksporto kontrolės veiksmingumą išsiplėtusioje Europos Sąjungoje remiantis 2003 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos priimtu kovos su MNG platinimu veiksmų planu ir 2003 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos priimta ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategija. Be to, komunikatu siekiama suteikti daugiau aiškumo ir sumažinti reguliavimo kliūtis, kai kontrolę atlieka patys ES eksportuotojai, taip pat jame atsižvelgiama į būtinybę pakoreguoti teisės sistemą, kad ji atitiktų JT Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1540 reikalavimus.

II. Pagrindas ir aplinkybės

Masinio naikinimo ginklų platinimas ir galimybė, kad jais pasinaudos nesąžiningos valstybės arba teroristų grupuotės – tai pagrindinis tarptautinės svarbos saugumo klausimas. Europos saugumo strategijoje nurodoma, kad šių ginklų platinimas ir jų tiekimo priemonės Europos saugumui kelia didžiausią galimą grėsmę. Išskirtinai pabrėžiama, kad eksporto kontrolė pasižymi teigiamu poveikiu lėtinant MNG platinimą. Bendra prekybos politika yra vienas iš būdų, kuriuo Europos Bendrijos gali prisidėti prie kovos su tokiu platinimu. Po dviejų Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimų 1995 m. bylose, kuriuose buvo pareikšta, kad dvejo po naudojimo prekių eksporto kontrolė priskiriama bendrajai prekybos politikai (išsamesnę informaciją galima rasti šio dokumento II priede), Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 1334/2000, nustatantį Bendrijos dvejo po naudojimo objektų ir technologijų eksporto kontrolės režimą.

Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1334/2000 tokioms dvejo po naudojimo prekėms ir technologijoms pradedamas taikyti Bendrijos eksporto kontrolės režimas ir nustatomas leidimo reikalavimas jų eksportui. Reglamento I priede nustatytas kontroliuojamų prekių sąrašas, kuris grindžiamas sąrašais, sudarytais pagal tarptautinius eksporto kontrolės režimus, kurie taikomi biologinėms ir cheminėms prekėms (Australijos grupė), branduolinėms prekėms (Branduolinių tiekėjų grupė), su raketomis susijusioms prekėms (Raketų technologijos kontrolės režimas) ir su įprastine ginkluote susijusiems komponentams (Wassenaaro susitarimas). Išsamesnę informaciją apie tarptautinius eksporto kontrolės režimus galima rasti III priede.

Nors Reglamentas (EB) Nr. 1334/2000 yra tiesiogiai taikomas visoje ES, jo įgyvendinimas priklauso nuo valstybių narių nacionalinių administracijų, kurių sprendimams yra palikta sąlyginai daug erdvės, ypač kalbant apie galimybę įvesti papildomą nacionalinę kontrolę.

Visos 25 valstybės narės yra Australijos grupės (toliau – AG) ir Branduolinės tiekėjų grupės (toliau – BTG) narės, tik Kipras dar nėra Wassenaaro susitarimo narys, o septynios valstybės narės (Kipras, Estija, Latvija, Lietuva, Malta, Slovakija ir Slovėnija) ir Rumunija (stojančioji į ES šalis) dar nėra Raketų technologijos kontrolės režimo (toliau – RTKR) narės. Europos Komisija yra Australijos grupės narė ir BTG stebėtoja, bet neturi jokio statuso RTKR ir Wassenaaro susitarime, nors priėmus Salonikų veiksmų planą, ji gali dalyvauti susitikimuose kartu su Tarybos sekretoriatu kaip ES pirmininkaujančios valstybės narės delegacijos narė.

Po 2001 m. rugsėjo 11 d. teroro išpuolių pradiniai įgaliojimai, susiję su tais režimais, skirtais užkirsti kelią valstybėms įsigyti dvejojo naudojimo prekes MNG arba įprastinės ginkluotės gamybai, buvo pakoreguoti siekiant neleisti nevalstybiniais subjektams įsigyti dvejojo naudojimo prekių, kurias būtų galima panaudoti teroro išpuoliams (masiniams arba vykdomiems įprastinėmis priemonėmis).

Be to, pasikeitė dar vienas tarptautinis elementas: intensyvėjant tarptautiniams mainams ir atsiradus naujiems ūkio subjektams, tarptautiniams eksporto kontrolės režimams nebepriklauso visi didžiausi atitinkamų dvejojo naudojimo technologijų, skirtų ginklų arba MNG gamybai, tiekėjai.

Ši spraga turėtų būti iš dalies panaikinta vidutinės trukmės laikotarpiu, įgyvendinus JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1540, kuri šiai kontrolei suteikia daugiašalį pobūdį. Be to, būtina užtikrinti, kad priimant sprendimus dėl tarptautinių eksporto kontrolės režimų būtų atsižvelgiama į naujovių tendencijas, kad kontrolė nebūtų taikoma prekėms, kurios yra plačiai paplitusios ir nekontroliuojamos tarptautiniu režimu, ir kad taisyklės būtų maksimaliai suderintos tarp tarptautiniams režimams priklausančių narių.

Iškilusi grėsmė, kad teroristai gali pasinaudoti MNG, privertė parengti Salonikų veiksmų planą, kuriuo raginama sustiprinti ES eksporto kontrolę, skatinti kontroliuojamos informacijos mainus, gerinti sąveiką su eksportuotojais, stiprinti ES vaidmenį taikant tarptautinius eksporto kontrolės režimus ir pradėti valstybių narių atliekamus reglamento įgyvendinimo savitarpio vertinimus. Savitarpio vertinimus koordinavo Komisijos vadovaujama darbo grupė, kuri 2004 m. lapkričio mėn. Tarybai pateikė savo išvadą. Nuo to laiko Bendrųjų reikalų taryba nuolat peržiūri savitarpio vertinimų įgyvendinimo pažangą (pastaroji ataskaita buvo pateikta 2005 m. gruodžio mėn.). Be to, 2004 m. birželio 17–18 d. Europos Vadovų Taryba, prisimindama valstybių narių ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategijoje prisiimtą įsipareigojimą laikytis bendros politikos dėl baudžiamųjų sankcijų už neteisėtą su MNG susijusių medžiagų eksportą, tarpininkavimą jas platinant ir jų vežimą kontrabanda, priėmė deklaraciją dėl baudžiamųjų sankcijų.

Be saugumo aspekto svarbus yra ekonominis dvejojo naudojimo prekių ir technologijų gamybos bei eksporto aspektas, nes kalbama apie plataus spektro ir didelės pridėtinės vertės bei technologinio turinio prekes ir technologijas, o ES turi konkurencinį pranašumą būdama svarbi tokių prekių eksportuotoja. Net jei dėl dvejojo naudojimo prekių pobūdžio nėra tikslių statistinių duomenų, tarifais apmokestintų prekių eksportas, įskaitant dvejojo naudojimo prekes, 2004 m. siekė apie 128 mlrd. EUR ES eksporto, o 2005 m. – 142 mlrd. EUR ES eksporto, arba 13 % viso ES prekių eksporto¹. Be to, apskaičiuota, kad ES yra daugiau kaip 5000 bendrovių, eksportuojančių tokias kontroliuojamas prekes.

¹ Šis eksportas susijęs su visomis muitų tarifų pozicijomis, taikomomis dvejojo naudojimo prekėms, todėl į jį gali būti įtrauktos prekės, kurios nėra griežtai priskiriamos dvejojo naudojimo prekėms.

III. Pagrindiniai eksporto kontrolės klausimai

Toliau nurodomos Savitarpio vertinimo darbo grupės nustatytos pagrindinės sritys, kuriose reikėtų daryti pažangą ES bei valstybių narių lygiu ir kurias Taryba pažymėjo savo 2004 m. gruodžio 13 d. pareiškime, t. y.:

- užtikrinti teisės aktų, įgyvendinančių ES sistemą, skaidrumą ir supažindinti su jais visuomenę;
- iki minimumo sumažinti bet kokius didesnius valstybių narių taikomos praktikos skirtumus;
- ištirti galimybes įvesti papildomą dvejopo naudojimo prekių tranzito ir perkrovimo kontrolę;
- teikti pagalbą atpažįstant kontroliuotinas dvejopo naudojimo prekes;
- gerinti informacijos apie atsisakymus suteikti leidimą mainus ir spręsti dėl duomenų bazės, skirtos keistis kontroliuojamai priskiriama informacija, sukūrimo;
- susitarti dėl geriausios kontrolės vykdymo praktikos;
- didinti skaidrumą ir padėti koordinuotai įgyvendinti į sąrašus neįtrauktų prekių kontrolę (visa apimančią ir (arba) galutinio naudojimo) ES lygiu;
- skatinti sąveiką su eksportuotojais;
- susitarti dėl geriausios praktikos kontroliuojant nematerialių technologijų perdavimą.

JT Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 1540 buvo nustatyti tam tikri nauji įsipareigojimai, įskaitant atitinkamų nuostatų priėmimą siekiant užkirsti kelią neteisėtam dvejopo naudojimo prekių vežimui kontrabanda, tranzitui, perkrovimui, tarpininkavimui ir reeksportui, ir nustatyti sankcijų (baudžiamųjų ar administracinių) skyrimo principą už eksporto kontrolės reglamentų pažeidimus. Tarpininkavimo kontrolę Komisija taiko tarpininkavimo paslaugoms, kai susijęs subjektas žino apie MNG galutinį naudojimą, tačiau vis tiek sudaro sandorį.

Be to, iš konkrečios patirties paaiškėjo, kad trečiosios šalies už jos teritorijos ribų taikoma eksporto kontrolė kelia problemų ES importuotojams ir eksportuotojams. Siekdami išvengti administracinių ar net baudžiamųjų sankcijų už veiksmus, vykdomus ES teritorijoje ir atitinkančius ES taisykles, kartais jie yra priversti taikyti trečiųjų šalių apribojimus ne ES kilmės prekių reeksportui ES teritorijoje arba nedraudžiamų prekių eksportui į trečiąsias šalis, jei jie yra pagaminti ES, tačiau juose yra ne ES kilmės komponentų. Todėl ES piliečiai gali net tikėtis prašymo išduoti juos trečiajai šaliai, jei jų eksportas atitinka ES taisykles, tačiau trečiojoje šalyje yra laikomas neteisėtu. Būtų tikslinga priminti, kad reglamente dėl dvejopo naudojimo prekių numatoma išsami teisės sistema, susijusi su dvejopo naudojimo prekių, technologijų ir susijusių paslaugų eksportu, ir kad svarbu užtikrinti, atsižvelgiant į skirtingus trečiųjų šalių teisės aktus, pagal kuriuos toks eksportas gali būti laikomas baudžiamąja veika, dvejopo naudojimo prekių, technologijų ir paslaugų, patenkančių į reglamento taikymo sritį, eksportuotojų, kurie veikia laikydamiis reglamento nuostatų ir jo įgyvendinimo nuostatų, teisinę apsaugą. Geriausias būdas išspręsti šias problemas yra skatinti ES ir atitinkamų trečiųjų šalių bendradarbiavimą, siekiant padidinti kontrolės konvergenciją: todėl Komisija pasiūlė į eksporto kontrolės reglamentą įtraukti nuostatą dėl tokio bendradarbiavimo su

trečiosiomis šalimis skatinimo.

Patirtis su EB finansuojamais projektais, pavyzdžiui, *Galileo* projektu, kuriame dalyvauja trečiosios šalys, parodė, kad vykdant šiuos projektus būtų tikslinga taikyti *ad hoc* procedūras nustatant išsamias ES taisykles dėl dvejopo naudojimo ES technologijų perdavimo trečiosioms šalims.

Nuolatinis ryšys su pramone ir surinktos eksportuotojų pastabos atliekant poveikio vertinimo tyrimą (žr. kitą skyrių) parodė, kad pramonei šioje srityje labiausiai rūpi šie klausimai:

- siekti didesnio taisyklių skaidrumo ir nuspėjamumo;
- paspartinti nacionalinės administracijos sprendimų priėmimą dėl eksporto leidimo paraiškų, visų pirma dėl į sąrašą neįtrauktų prekių;
- vienodai taikyti reglamentą dėl dvejopo naudojimo prekių visoje ES siekiant išvengti konkurencijos iškraipymo, įskaitant kontroliuojamų prekių interpretavimą ir nacionalinės kontrolės taikymą į sąrašą neįtrauktoms prekėms;
- supaprastinti režimą ribojant kontroliuojamų prekių sąrašų sudėtingumą, ypač atliekant nuolatinės sąrašų aktualumo peržiūras atsižvelgiant į tai, ar tų prekių galima įsigyti už ES ribų ir į naujoves, daugiau dėmesio skiriant ne kontroliuojamoms prekėms, o pažeidėjams ir sukuriant daugiau prekybą palengvinančių priemonių patikimiams eksportuotojams;
- sumažinti daugybę reglamento lygmenų (režimų atžvilgiu, ES ir nacionaliniu lygiu, tuo pačiu atsižvelgiant į poreikį laikytis reeksporto kontrolės, taikomos trečiųjų šalių reikalavimų);
- nustatyti elektroninį eksporto leidimų tvarkymą;
- šalinti problemas, kurias sukelia tam tikrų trečiųjų šalių už jų ribų taikoma eksporto kontrolė;
- dabartinį išankstinio leidimo reikalavimą, taikomą ES viduje persiunčiant didžiausią strateginę vertę turinčias prekes, pakeisti išankstinio pranešimo sistema.

IV. Rekomendacijos ir pasiūlymai dėl ES eksporto kontrolės režimo persvarstymo ir dėl jo indėlio į tarptautines priemones kovojant su masinio naikinimo ginklų platinimu

Prieš rengdama konkretų pasiūlymą Tarybai Komisija atsižvelgė į valstybių narių ir pramonės atstovų pastabas ir į proporcingumo principą, siekdama užtikrinti, kad teisės aktų pokyčiai suteiktų daugiau saugumo ir pernelyg nesumažintų ES bendrovių galimybių plėtoti verslą užsienyje.

Dauguma kitų atliktų teisės aktų pakeitimų, susijusių ne tik su tranzitu, perkrovimu ir tarpininkavimu, yra pagrįsti ankstesniais duomenimis apie nacionalinės tam tikrų reglamento nuostatų įgyvendinimo praktikos skirtumus, kurie patvirtinti savitarpio vertinimuose ir poveikio vertinimo tyrime. Tokios nuostatos galėtų būti sugriežtintos siekiant padidinti ES dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės veiksmingumą. Tokiu pat būdu buvo nustatytos sritys, kurioms reikia ne teisės aktų pakeitimų, o užtenka administracinių priemonių arba geriausios praktikos patvirtinimo.

Pagrindiniai Komisijos rekomendacijų tikslai yra šie:

- siekti didesnio ES dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės sistemos aiškumo, skaidrumo ir, jei įmanoma, paprastumo;
- užtikrinti nuoseklų reglamento taikymą visoje ES, didinti kontrolės veiksmingumą ir efektyvumą bei šalinti konkurencijos iškraipymą tarp skirtingų valstybių narių eksportuotojų;
- mažinti reguliavimo kliūtis ES eksportuotojams stengiantis, kad jiems nesusidarytų konkurencijai nepalankios sąlygos, palyginti su eksportuotojais iš trečiųjų šalių;
- šalinti kliūtis prekybai ES vidaus rinkoje.

Po pasitarimo su valstybėmis narėmis Komisijos rekomendacijos šiame komunikate buvo suskirstytos į penkias sritis:

- a) ***Pasiūlymai pateikti naują Tarybos reglamento Nr. (EB) 1334/2000 redakciją.*** Šie pasiūlymai yra atskiros Komisijos pasiūlymo, kuriame pateikiama išsami informacija apie poveikio vertinimo tyrimo rezultatus, tema. Pasiūlyme nagrinėjamos šios sritys: kontrolės taikymas tranzitui, perkrovimui², tarpininkavimui ir reeksportui; nematerialaus technologijų perdavimo kontrolės turinio tikslinimas; komitologijos procedūros nustatymas siekiant priimti kontroliuojamų prekių sąrašus; informacijos apie į sąrašus neįtrauktų prekių nacionalinę kontrolę mainų gerinimas vadovaujantis tinkamais saugumo standartais; informacijos apie atsisakymus suteikti leidimą mainų tarp Komisijos, valstybių narių ir Tarybos gerinimas bei saugios elektroninės sistemos įdiegimas; tarptautinis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis su galimybe priimti *ad hoc* eksporto kontrolės taisykles specialioms EB finansuojamiems projektams, kuriuos vykdant trečiosioms šalims leidžiama naudotis ES dvejojo naudojimo technologijomis; nuorodos į baudžiamąsias sankcijas įtraukimas į naują 21 straipsnio redakciją bent jau už rimtus reglamento ir valstybių narių priimtų įgyvendinimo reglamentų nuostatų pažeidimus, siekiant atsižvelgti į 2004 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos deklaracijos dėl baudžiamųjų sankcijų raginimą ir į JT Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 1540 dėl tinkamų civilinių arba baudžiamųjų sankcijų nustatymo už eksporto kontrolės taisyklių pažeidimus raginimą; likusios Bendrijos vidaus kontrolės pakeitimas sistema, kuria reikalaujama iš anksto pranešti apie siuntas; numatyti nuostatas, pagal kurias nacionalinės valdžios institucijos nustatytų orientacinius eksporto leidimo paraiškų nagrinėjimo terminus, taip pat terminus, per kuriuos būtų išnagrinėti licencijas išduodančių institucijų prašymai pateikti informaciją apie nacionalinės kontrolės taikymą į sąrašą neįtrauktoms prekėms ir technologijoms.
- b) Nustatyti sritis, kuriose būtų galima parengti ***gaires*** ir nustatyti ***geriausią praktiką***. Gairės ir geriausia praktika – tai sąlygos įgyvendinti tam tikras reglamento nuostatas, dėl kurių būtų galima susitarti Tarybos dvejojo naudojimo prekių darbo grupės lygiu ir kurias parengtų koordinavimo grupės ekspertai. Jos nebus teisiškai privalomos, bet jose bus numatyti eksporto kontrolės taikymo standartai ir, jei būtina, bus viešai skelbiamos, kaip 2005 m. gruodžio mėn. patvirtintos pramonės įtraukties geriausios

² Perkrovimas iš dalies priklauso tranzito apibrėžčiai.

praktikos atveju. Kai kuriais atvejais šias gaires galėtų sudaryti tarptautinių režimų gairių derinimas siekiant atsižvelgti į ES ypatybes, ypač į bendrąją rinką ir bendras ES sienas. Remtis geriausia praktika ir rengti gaires siūloma šiose srityse: nematerialaus technologijų perdavimo kontrolė, įtraukiant techninę pagalbą ir išimčių, susijusių su viešąja sritimi ir fundamentaliaisiais moksliniais tyrimais, apibrėžti; visuotiniai eksporto leidimai; vykdymo praktika, pavyzdžiui, bendra rizikos analizė; vidaus atitikties programos; papildomi dokumentai, skirti įvertinti eksporto leidimo paraiškas ir koordinuoti nacionalinę į sąrašus neįtrauktų prekių kontrolę.

- c) Nustatyti sritis, kuriose pakaktų **administracinių veiksmų**, pavyzdžiui: skaidrumas; nacionalinės ir EB tinklavietės tobulinimas sukuriant vieną prieigą; dažnesnis naudojimas ekspertų grupės paslaugomis siekiant užtikrinti nuoseklų ir vienodą I priedo interpretavimą ES; priemonių, skirtų nustatyti dvejojo naudojimo prekes, parengimas; ir licencijų išdavimo bei muitinės pareigūnų mokymas.
- d) Sritis, kurios bus svarstomos **būsimoje Komisijos pasiūlymuose**, visų pirma papildomos ir naujos Bendrijos bendrųjų eksporto leidimų sistemos sukūrimas siekiant palengvinti prekybą nestrateginėmis prekėmis nestrateginėmis kryptimis, ir kurių eksportui šiuo metu dažniausiai reikia nacionalinių bendrųjų eksporto leidimų (išsamesnę informaciją galima rasti V priede).
- e) Galiausiai yra keli svarstyliniai klausimai, kurie nepriklauso ES eksporto kontrolės režimo mechanizmui, kuriuos pabrėžė Taryba (ypač Salonikų veiksmų plane) ir kurie patvirtinti savitarpio vertinimuose:

i) Tarptautinių eksporto kontrolės režimų apribojimai

Eksporto kontrolės režimai negali visiškai užtikrinti saugios kontrolės sistemos, nes, be kita ko, juos taikančiųjų skaičius yra ribotas, o taisyklės, kurios palieka daug erdvės įgyvendinimui nacionaliniu lygiu, nėra teisiškai įpareigojančios. Trumpai tariant, taikant režimus nėra apribojimų eksportui į šalis, kurios neratifikavo atitinkamų neplatavimo sutarčių. Tai yra režimų trūkumas, kurį reikėtų tinkamai panaikinti, kad būtų galima užtikrinti, jog strateginės prekės bus eksportuojamos tik į šalis, kurios yra saugios ir neketina platinti šių prekių arba technologijų.

Be to, atsižvelgiant į sparčias naujoves ir dvejojo naudojimo prekių sektoriaus plėtrą bei gynybos strategijų pokyčius ir išaugusią priklausomybę nuo naujų technologijų, taikant režimus susiduriama su didelėmis problemomis atrenkant kontroliuojamas prekes. Todėl reikėtų gerinti bendradarbiavimą su pramonės atstovais.

Konkrečiu Wassenaaro susitarimo atveju apribojimą sudaro tai, kad nėra taisyklės, nustatančios išankstines konsultacijas tuo atveju, jei viena valstybė narė ketina išduoti eksporto leidimą sandoriui, iš esmės panašiam į tą, kuriam kita valstybė narė atsisakė išduoti leidimą.

Šiuo atžvilgiu ES galėtų imtis priemonių griežtindama režimus.

ii) Visų ES valstybių narių priklausymas tarptautiniams eksporto kontrolės režimams

Per pastarąjį plėtros etapą tik trys iš naujųjų ES valstybių narių buvo visų tarptautinių eksporto kontrolės režimų narės. Tai buvo didelė problema, nes jei valstybė narė nepriklauso režimui, ji privalo, remdamasi reglamentu dėl dvejojo naudojimo prekių, taikyti kontrolę, nors ji negali dalyvauti diskusijose dėl kontroliuojamų prekių arba eksporto kontrolės, vykdomos taikant režimą, stiprinimo. Tokios valstybės narės taip pat negali naudotis esmine kontroliuojama informacija, pavyzdžiui, ne ES valstybių narių atsisakymais išduoti eksporto leidimus arba sąrašais apie probleminius galutinius naudotojus, kuri yra svarbi įgyvendinant veiksmingą kontrolę nacionaliniu ir ES lygiu.

2003 m. rugsėjo mėn. Komisijos tarnybos pasiūlė valstybėms narėms strategiją, skirtą vadovaujantis Salonikų veiksmų planu, skatinti visų naujųjų valstybių narių priklausymą visiems tarptautiniams eksporto kontrolės režimams, kurią patvirtino Tarybos politinis ir saugumo komitetas. Ši strategija prisidėjo prie to, kad 2004 m. gegužės mėn. visos naujosios ES valstybės narės buvo priimtose į Australijos grupę ir Branduolinių tiekėjų grupę. Tačiau joms ne taip puikiai pavyko su RTKR (į šį režimą dar neįstojo septynios naujosios valstybės narės ir Rumunija) ir su Wassenaaro susitarimu, kuriam vis dar nepriklauso Kipras. Todėl svarbu tęsti aktyvų narystės propagavimą tinkamai atsižvelgiant į būtinybę režimų taikymą išplėsti kitiems pagrindiniams dvejojo naudojimo technologijų tiekėjams ir išlaikyti veiksmingas sprendimų priėmimo sistemas. Šiuo metu būtina taip pat rasti praktinį trumpalaikį sprendimą (galbūt tai galėtų būti laikinojo stebėtojo statusas), leidžiantį naujosioms ES valstybėms narėms pasinaudoti visa būtina kontroliuojama informacija, ypač apie atsisakymus suteikti leidimą, ir technine informacija apie kontroliuojamas prekes.

iii) EB dalyvavimas režimuose ir ES pozicijos koordinavimas

Salonikų veiksmų plane ir EB kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategijoje raginama siekti, kad ES taptų pirmaujančia ir bendradarbiaujančia eksporto kontrolės režimų dalyve, be kita ko, užtikrinant koordinuojamąją poziciją ir numatant aktyvesnį Komisijos dalyvavimą režimuose. 2003 m. Komisijos tarnybos pasiūlė Tarybai su šiuo klausimu susijusią strategiją, tačiau ji įgyvendinta tik iš dalies. Viena iš priežasčių, kodėl Komisijai buvo sudėtinga stiprinti ES koordinuojamąją poziciją buvo ta, kad Komisija neturėjo atitinkamo su režimu susijusio statuso – ypač RTKR ir Wassenaaro susitarime, todėl sumažėjo Komisijos galimybės veiksmingai vykdyti veiklą reglamento dėl dvejojo naudojimo prekių srityse.

Todėl Komisija rekomenduoja valstybėms narėms aptarti jos statusą, susijusį su tarptautiniais režimais, kad pirmiausia būtų galima užtikrinti galimybę naudotis pagal RTKR ir Wassenaaro susitarimus priimtų dokumentų e. valdymo sistema.

Komisija toliau laikosi nuomonės, kad ES koordinavimas ir dalyvavimas, kaip pabrėžta ES kovos su MNG platinimu strategijoje, yra ES politinis prioritetas norint sėkmingai surengti sesijas ir palengvinti derybas dėl pasiūlymų su trečiosiomis šalimis narėmis; toks koordinavimas buvo naudingas ginant ES interesus, visų pirma Australijos grupėje priimant gaires arba RTKR ir Wassenaaro grupėse svarstant klausimus dėl eksporto kontrolės, susijusios su technologijomis, kuriomis galima pasinaudoti įgyvendinant *Galileo* projektą. ES atstovų dalyvaujančių svarstant tarptautinius eksporto kontrolės režimus ir susijusių Tarybos grupių posėdžiuose, *ad hoc* susitikimai turėtų būti rengiami toliau. Toliau reikėtų stiprinti ir skatinti įvairių

kompetentingų Tarybos grupių (CONOP, CODUN, COTER, Branduolinių klausimų grupė, COARM ir Dvejopo naudojimo prekių darbo grupė; terminų žodyną žr. I priede) bendradarbiavimą, siekiant užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą ES kovos su MNG platinimu strategijos įgyvendinimą.

Taip patobulinus sistemą Komisija galėtų palengvinti nuolatinį ES valstybių narių ir ES pramonės dialogą svarstant kontrolinius sąrašus prieš režimų nustatymą, ir būtų užtikrinta ES tiekėjų galimybė teikti pastabas dėl pasiūlymų, kuriais siekiama su režimais susijusius sprendimus pritaikyti prie ES tiekimo pajėgumų ir dvejopo naudojimo prekių sektoriaus naujovių.

iv) Techninė pagalba trečiosioms šalims ir tarptautinis bendradarbiavimas

Komisija gerai žino, kad tarptautinės bendrijos pastangomis stiprinti nacionalinę eksporto kontrolę ir stengtis, kad ji būtų vykdoma visose šalyse, siekiama panaikinti spragas, atsirandančias dėl to, kad dvejopo naudojimo prekės vis dažniau tiekiamos iš šalių, kuriose eksporto kontrolės politika ir praktika tikrai nėra pačios tinkamiausios. ES kovos su MNG platinimu strategijoje pažymimas aiškus įsipareigojimas stiprinti eksporto kontrolės politiką ir praktiką prie ES sienų ir už jų ribų, bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais. Joje pabrėžiama būtinybė parengti pagalbos programą šalims, kurioms reikia techninių žinių eksporto kontrolės srityje.

2003 m. lapkričio mėn. Bendrųjų reikalų ir išorės santykių taryba priėmė tekstą, kuriuo siekiama MNG neplatinimo politiką integruoti į platesnius ES santykius su trečiosiomis šalimis, *inter alia*, į susitarimus su šiomis šalimis įtraukiant neplatinimo sąlygą. Šiuo metu ES siekia MNG neplatinimo nuostatas įtraukti į visus naujus susitarimus su trečiosiomis šalimis, kaip tai buvo padaryta su AKR šalimis sudarant pakeistą Kotonu susitarimą (šios šalys sutiko bendradarbiauti su ES kovojant su MNG platinimu ir taikyti veiksmingą nacionalinę eksporto kontrolę). Pagrindinis sąlygos elementas įpareigoja ES partnerius sukurti veiksmingą nacionalinę su MNG susijusių prekių eksporto kontrolę. Todėl dabar ES yra įsipareigojusi teikti didesnę pagalbą eksporto kontrolės srityje.

Šioje srityje Komisija siekia imtis daugiau veiksmų. Todėl glaudžiai bendradarbiaujant su Tarybos sekretoriatu (visų pirma su Europos Sąjungos bendrosios užsienio ir saugumo politikos vyriausiojo įgaliotinio specialiojo įgaliotinio biuru) ir valstybėmis narėmis, įvairi techninė pagalba pradėta teikti Kroatijai, Serbijai, Juodkalnijai, Bosnijai ir Hercegovinai, Rusijos Federacijai, Kinijai, Ukrainai ir Jungtiniams Arabų Emyratams. Šia veikla bus įtvirtinta nuolatinės pagalbos eksporto kontrolei programa, kuri 2007–2013 m. laikotarpiu bus finansuojama pagal naują stabilumo priemonę.

Komisija yra pasirengusi aktyviau palaikyti ryšį su kitomis trečiosiomis šalimis, pagrindiniais prekybos partneriais ir tarptautinėmis organizacijomis, vadovaudamasi bendradarbiaujant su IAEA (Tarptautinė atominės energijos agentūra) įgyta patirtimi. Šiuo tikslu remdamasi vertinga patirtimi, įgyta įgyvendinant *Galileo* projektą, pirmiausia ji ketina supaprastinti konkretiems projektams skirtų eksporto kontrolės priemonių priėmimą, siekdama palengvinti trečiųjų šalių dalyvavimą vykdant ES finansuojamus mokslinių tyrimų ir pramoninius projektus.

V. Pasiūlymų poveikio vertinimas

Siekiant įvertinti skirtingų eksporto kontrolės keitimo galimybių pasekmes, 2005 m. rugsėjo mėn. eksportuotojų paprašyta teikti pastabas dėl reglamento įgyvendinimo ir pradėtas poveikio vertinimo tyrimas. Atliekant poveikio vertinimo tyrimą, kurio metu visos suinteresuotosios šalys viešai paragintos teikti pastabas, dalyvavo valstybės narės, eksportuotojai, vežėjai ir prekybininkai. Rezultatai viešai paskelbti 2006 m. vasario mėn.³, o po to aptarti su valstybėmis narėmis ir eksportuotojais.

Į didžiąją dalį suinteresuotųjų pramonės asociacijų pateiktų rekomendacijų ir pastabų buvo atsižvelgta, nors tam tikru atžvilgiu šiame komunikate nesvarstomi kai kurie pasiūlymai, kadangi jie nebūtų buvę įmanomi politiniu požiūriu (pvz., siūlymas radikaliai supaprastinti kontroliuojamų prekių sąrašą arba nacionalinę kontrolę).

Apsvarsčiusi įvairias galimybes ir remdamasi tyrimo rezultatais bei valstybių narių ir eksportuotojų pastabomis, Komisija pasirinko geriausius variantus, atsižvelgdama į ekonominį efektyvumą. Visi pasiūlyti reguliavimo režimo pakeitimai buvo aptariami atsižvelgiant į būtinybę griežtai iki būtino minimumo mažinti gamintojui, eksportuotojams ir valstybių narių administracijai tenkančią naštą. Išsamiau poveikio vertinimas aprašomas komunikato dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 1334/2000 dalinio keitimo ir pateikimo nauja redakcija pasiūlymo aiškinamajame memorandume ir prie šio pasiūlymo pridedamoje pastaboje.

Įgyvendinant Komisijos pasiūlymą dėl tranzito ir perkrovimo kontrolės nacionalinės kompetentingos valstybių narių valdžios institucijos galėtų perimti savo nuosavybės tranzitu į trečiąją šalį vežamą dvejopo naudojimo prekę (kaip apibrėžta siūlomame nauja redakcija pateiktame reglamente) tik tada, jei valstybių narių surinkta žvalgybos informacija rodo, kad prekę ketinama naudoti platinant masinio naikinimo ginklus, pažeidžiant tarptautines neplatinimo sutartis ir susitarimus. Nemanoma, kad tokių atvejų bus daug. Galimybė kontroliuoti kiekvieną perkrovimą ES buvo atmesta, kadangi tai būtų nepraktiška.

Dėl *tarpininkavimo paslaugų*, susijusių su dvejopo naudojimo prekėmis, *teikimo* (arba *tarpininkavimo*) atliekant poveikio vertinimo tyrimą nustatyta, kad įgyvendinant sistemingą ES fizinių arba juridinių asmenų tarpininkavimo veiklos kontrolę (leidimų išdavimas) susiduriama su praktiniais sunkumais, be to, kontrolės neįmanoma taikyti ES piliečiams, teikiantiems tarpininkavimo paslaugas užsienyje. Todėl Komisija nusprendė pasiūlyti kontroliuoti tik ES vykdomą veiklą ir tik tais atvejais, kai tarpininkas žino, kad susijusios prekės gali būti panaudotos platinimo tikslais.

Poveikio vertinimo tyrimu įrodyta priemonių, užtikrinančių *didesnį* ES ir valstybių narių teisės aktų *skaidrumą*, teikiama nauda.

Be to, atlikus tyrimą numatyti papildomi elementai, naudingi ES lygiu išsamiau apibrėžiant ir aiškinant *bendrojo Bendrijos eksporto leidimo* ir *bendrųjų nacionalinių leidimų* naudojimo sąlygas.

Poveikio vertinimo tyrime taip pat pabrėžiama būtinybė kurti *papildomus bendruosius Bendrijos eksporto leidimus* siekiant ES praktiką suderinti su kitų pagrindinių tiekėjų ir

³ Dokumentą galima rasti adresu:
http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/pr230206_en.htm

tarptautinių eksporto kontrolės režimų narių taikoma praktika. Eksportuotojai pateikė pasiūlymų, kuriuos Komisija ketina nagrinėti vėliau – tikriausiai 2007 m., rengdama pasiūlymus dėl reglamento I priedo dalinių pakeitimų (išsamesnę informaciją galima rasti šio dokumento V priede). Naujų Bendrijos eksporto leidimų vežant į tam tikras šalis nustatymas ir kontrolės eksportuojant į šalis, kurios nepriklauso režimams, stiprinimas gali būti tarpusavyje suderinami dalykai.

Priėmus geriausią *visuotinių eksporto leidimų* išdavimo praktiką operatoriai galėtų dažniau naudotis tokiais leidimais, o taip būtų išvengta konkurencijos iškraipymo tarp ES eksportuotojų.

Poveikio vertinimo tyrime taip pat pabrėžiama pridėtinė vertė, suteikta saugumui ir prekybai *darniai įgyvendinant nacionalinę į sąrašą neįtrauktų prekių kontrolę*. Europos Komisija atkreipė valstybių narių dėmesį į tai, kad vis dažniau atsisakoma išduoti leidimus eksportuoti į sąrašą neįtrauktas prekes, kurias, remiantis jų apibrėžtimi, galima laisvai eksportuoti į kitas valstybes nares, išskyrus atvejus, kai tos valstybės narės taiko tą pačią galutinio naudojimo kontrolę. Tyrime siūloma nacionalinėms muitinėms suteikti galimybę neleisti įvežti bet kokios į sąrašą neįtrauktos dvejopo naudojimo prekės, kuriai taikoma nacionalinė galutinio naudojimo kontrolė. Taip pat paaiškėjo, kad netaikant darnesnės pranešimų apie kontrolę pramonei sistemos ir veiksmingiau nedidinant informuotumo kyla pavojus, jog atsisakius suteikti leidimą eksportuoti į sąrašą neįtrauktą prekę ji bus vežama per kitą valstybę narę.

Komitologijos procedūros taikymas leistų greičiau atnaujinti Reglamento (EB) Nr. 1334/2000 priedus. Be to, Komisijai reikės aktyviai dalyvauti derinant tarptautinius eksporto kontrolės režimus.

Pasiūlymai pradėti *derybas su trečiosiomis šalimis*, kad bendrajai rinkai poveikio nedarytų trečiųjų šalių reeksporto nuostatų taisyklės, taikomos ES, būtų naudingi ES pramonei ir trečiųjų šalių eksportuotojams. Pasiūlymai prireikus (nukrypstant nuo dabartinių reglamentu nustatytų taisyklių ir atsižvelgiant į patirtį, įgytą įgyvendinant *Galileo* projektą) nustatyti bendrą ES sprendimų priėmimo procesą ir galbūt eksporto kontrolės režimą, taikytiną konkrečioms projektams, kai eksportuojamos naujos arba strateginės ES sukurtos dvejopo naudojimo technologijos, būtų naudingi pramoniniams ir mokslinių tyrimų projektams, kuriuos bendrai finansuoja EB bei valstybės narės ir kurie yra atviri trečiosioms šalims.

Be pirmiau minėtų priemonių, daug kitų numatytų veiksmų užtikrins veiksmingesnės eksporto kontrolės ES viduje koordinavimą ir įgyvendinimą, taip pat didesnę skaidrumą. Įgyvendinant šiuos veiksmus bus sudaromos vienodos sąlygos, svarbios tolesniam ES pramonės konkurencingumui. Dėl daugelio pasiūlytų veiksmų reikės geriau, o kai kuriais atvejais kitaip naudotis turimais valstybių narių ištekliais.

Valstybėms narėms glaudžiau bendradarbiaujant gali prireikti tam tikrų valstybių narių, kurios jau sukūrė pažangiausius pajėgumus, bet galėtų stiprinti bendrą ES režimo veiksmingumą, išteklių. Kai kurioms valstybėms narėms gali prireikti atnaujinti eksporto kontrolę ir jai skirtus išteklius, kad jos atitiktų aukštus veiksmingumo standartus ir galėtų patenkinti eksportuotojų prašymus taikyti spartesnę ir veiksmingesnę sistemą, pvz., pagreitinoti paraiškų išduoti eksporto leidimus nagrinėjimą, jei įmanoma, per nustatytus terminus, taikyti rizika pagrįstą valdymą, didinti pramonės informuotumą, plėsti vidaus reikalavimų atitiktimi grindžiamą kontrolę arba teikti didesnę paramą pramonei atsakant į jos užklausas.

VI. Išvados ir kiti etapai

Pirmiausia reikėtų, kad Taryba kuo greičiau priimtų būtinus reglamento dalinius pakeitimus, pateiktus pasiūlyme nauja redakcija.

Kadangi tobulinant eksporto kontrolę ne visais atvejais yra būtina imtis reglamentavimo veiksmų, Komisija taip pat ragina Tarybą atkreipti dėmesį į sritis, kuriose yra pasiūlyti veiksmai, ir pritarti konkretiems veiksams, kurių reikia imtis per susitartą orientacinį laikotarpį, kuris, Komisijos siūlymu, galėtų būti toks: iki 2008 m. pabaigos įgyvendinti visas taikytinas priemones, o iki 2007 m. pradžios Komisijai suteikti galimybę naudotis WAIS ir ePOC sistemomis (atitinkamai Wassenaaro ir RTKR elektroninės platinimo sistemos). Be to, Komisija ragina Tarybą atsižvelgti į nacionalinį kai kurių savitarpio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą, kuris bus aptariamas pirmininkaujančios valstybės narės Tarybai reguliariai teikiamose ataskaitose (kitą ataskaitą numatoma pateikti 2006 m. gruodžio mėn.)

Kitoje reglamento įgyvendinimo ataskaitoje⁴ Europos Komisija peržiūrės reglamento įgyvendinimą ir pažangą, padarytą šiame komunikate minėtose srityse, ir nurodys sritis, kuriose būtų pageidautina imtis tolesnių veiksmų. Komisija toliau svarstys eksporto kontrolės taikymą ir sieks, kad kontrolė būtų labiau pagrįsta pramonės galimybėmis laikytis reikalavimų, o ne kiekvienu atveju atskirais eksporto leidimais.

Priedai

I. Glossary of basic dual-use terms and acronyms

II. Jurisprudence of the European Court of Justice on dual-use

III. Background on the international export control regimes

IV. Details of the Commission proposal under sections IV. a) and b) of the Communication

V. Suggestions for the scope of additional Community General Export Authorisations

⁴

2000–2004 m. ataskaitą galima rasti adresu:

http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/legis/index_en.htm

ANNEX I

Glossary of basic dual-use terms and acronyms

- **AG (Australia Group):** this international export control regime sets up guidelines for export controls of biological and chemical dual-use items and establishes lists of items that each Member commits, at political level, to integrate into its national legislation to the extent that this is compatible with its constitution and other national specificities of its legal and administrative system. Its name derives from the decision of Australia to chair this group. The first meeting of what subsequently became known as the Australia Group took place in Brussels in June 1985. Subsequently the meetings have taken place in Paris, to the exception of the 20th anniversary, in 2005, which was held in Sydney. The number of members including the EC participating in the AG has grown from the original 15 in 1985 to 40⁵ at present. Website: <http://www.australiagroup.net/>.
- **Article 18 Coordination group:** expert meeting chaired by the Commission whose mandate is set by the Article 18 of the Regulation No (EC) 1334/2000. The EU experts (one per Member State) are nominated by the Member States. The Group discusses any implementation issue related to the Regulation. It is opened to exporters on ad hoc basis. It has been opened to custom authorities in 2005 and to specialist technology experts in 2006.
- **Research:** experimental or theoretical work undertaken principally to acquire new knowledge of the fundamental principles or phenomena or observable facts, not primarily directed towards a specific practical aim or objective.
- **BTWC** – Biological and Toxin Weapons Convention.
- **Catch-all or End Use Control:** ad hoc controls applying to non-listed items and based on the assessment by the exporter and/or the governments of the risk attached to the end use of these items when exported to certain end-users. Those controls can be imposed by Member States at the national level via their notifications to exporters (Articles 4.1 to 4.3 of the Regulation) and rests also on the exporters who must report to national competent authorities if they are aware of certain transactions covering non listed items which may lead to proliferation of weapons of mass destruction or other purposes and cases referred to in Articles 4.1 to 4.5 of the Regulation. In those cases, exporters have to ask national governments if export authorisations are requested prior to the export.
- **COARM** is the EU General Affairs Council's working group dealing with conventional arms.
- **CODUN** is the EU General Affairs Council's Committee on Disarmament in the United Nations.
- **"Comitology"** is established Community shorthand for the work of committees, made up of representatives of Member States and chaired by the Commission, whose function is to assist the Commission in adopting measures implementing Community laws and Community policies.

⁵ The EU MS and the Commission, Australia, Argentina, Bulgaria, Canada, Iceland, Japan, New Zealand, Norway, Republic of Korea, Romania, Switzerland, Turkey, Ukraine, United States.

- **CONOP** is the EU General Affairs Council's Committee on Non-Proliferation.
- **COTER** is the EU General Affairs Council's Terrorism Working Group (second pillar).
- **CWC** – Chemical Weapons Convention. It is a multilateral treaty on the prohibition of chemical weapons (178 Parties) which entered into force 29 April 1997.
- **CGEA** – Community General Export Authorisation established by the Council Regulation (EC) No 1334/2000 for control of exports of Dual-use Items and technology, which allows all exporters who respect its conditions of use set in the Regulation to export listed items (in Annex II of the Regulation) to Australia, Canada, Japan, New Zealand, Norway, Switzerland, United States.
- **"Dual-Use items"** are goods and technology developed for civilian uses, but which can be used for military applications or to produce weapons of mass destruction.
- **End-use** – the particular way, in which a dual-use item can be used
- **End-user** – the final or ultimate user of the item.
- **International Export control regimes** – these regimes have been set up by like minded countries to address proliferation risks as they arose and to facilitate their members' compliance with international non proliferation treaties which encourage international cooperation for legitimate and peaceful purposes. The international regimes include: the Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies, the Australia Group on chemical and biological weapons materials, the Nuclear Suppliers' Group and the Missile Technology Control Regime. These international export control regimes take decisions by unanimity on the basis of consensus.
- **National General Export Authorisations** are issued by national authorities and published in national official journal. They are valid for all exporters based in the Member State where they are published and who meets the conditions set in the national law, covering one or several specified countries as well as a number of dual-use items defined in the national law.
- **Global export** authorisation: granted to one specific exporter in respect of a type or category of dual-use item which may be valid for exports to one or more specified end users in one or more specified third countries.
- **IAS**: impact assessment study.
- **Individual export authorisation** is granted to one specific exporter for one end user in a third country and covering one or more dual-use items or technologies
- **Items in the public domain**: dual-use items and technologies made available without restrictions upon its further dissemination (copyright restrictions do not remove technology or software from being in the public domain)

- **MTCR** – Missile Technology Control Regime: this international export control regime was set up in 1987. The MTCR now has 34 member countries⁶. MTCR Website: <http://www.mtc.info>. The aim of the MTCR is to restrict the proliferation of missiles, complete rocket systems, unmanned air vehicles, and related technology for those systems capable of carrying a 500 kilogram payload at least 300 kilometres, as well as systems intended for the delivery of weapons of mass destruction (WMD). The Regime's controls are applicable to certain complete rocket systems (to include ballistic missiles, space launch vehicles (SLVs), and sounding rockets) and unmanned air vehicle (UAV) systems (to include cruise missiles, drones, UAVs, and remotely piloted vehicles [RPVs]). Partners also recognize the importance of controlling the transfer of missile-related technology without disrupting legitimate trade and acknowledge the need to strengthen the objectives of the Regime through cooperation with countries outside the Regime.
- **NPT** – the Treaty on Non proliferation of Nuclear Weapons. The NPT entered into force in 1970, and with 187 parties, it is one of the most widely-adhered to arms agreements in history.
- **NSG** – this international export control regime, the Nuclear Suppliers' Group, which consists of 45 member countries,⁷ seeks to contribute to the non-proliferation of nuclear weapons through the implementation of Guidelines for nuclear exports and nuclear related exports. The NSG was created following the explosion in 1974 of a nuclear device in India, which demonstrated that nuclear technology transferred for peaceful purposes could be misused. Website: <http://www.nuclearsuppliersgroup.org>.
- **PSC** – Political and Security Committee is one of the GAERC preparatory committees and the lynchpin of the CFSP and the ESDP.
- **Report of the Commission services on the implementation of Regulation No (EC) 1334/2000 from 2000 to May 2004:** this report, in conformity with the obligations set in Article 20 of the Regulation, is available on the DG TRADE webpage at the following address:
http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/legis/index_en.htm
- **UNSCR** – United Nations Security Council Resolution.
- The **Wassenaar Arrangement** on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies is the successor to "COCOM". It began operations in September 1996. The Wassenaar Arrangement is presently composed of 40 countries⁸. The WA website: www.wassenaar.org. It sets up list of military and dual use items for which exports are to be controlled by the member countries according to the regime's guidelines

⁶ Argentina, Australia, Austria, Belgium, Brazil, Bulgaria, Canada, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Luxembourg, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Rep. of Korea (South Korea), Russia Federation, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, Ukraine, United Kingdom, United States.

⁷ EU 25 Member States. Non EU Member States: Argentina, Australia, Brazil, Bulgaria, Canada, China, Croatia, Japan, Korea, New Zealand, Norway, Russian Federation, South Africa, Switzerland, Turkey, Ukraine, USA.

⁸ Argentina, Australia, 24 EU MS (except Cyprus), Bulgaria, Canada, Croatia, Japan, New Zealand, Norway, Republic of Korea, Romania, Russian Federation, South Africa, Switzerland, Turkey, Ukraine, United States.

and in conformity with country's legal and administrative framework. It has been established in order to contribute to regional and international security and stability, by promoting transparency and greater responsibility in transfers of conventional arms and dual-use goods and technologies, thus preventing destabilising accumulations. Participating States seek, through their national policies, to ensure that transfers of these items do not contribute to the development or enhancement of military capabilities which undermine these goals, and are not diverted to support such capabilities. Representatives of Participating States meet regularly in Vienna where the Wassenaar Arrangement's Secretariat is located.

- **WMD** – Weapons of Mass Destruction, which include nuclear, chemical and biological weapons as well as its means of delivery and in particular missile technology.
- **WPDU** – Council Working Party on Dual-Use Goods.

ANNEX II

Jurisprudence of the European Court of Justice on dual-use

Jurisprudence of the European Court of Justice in the area of dual-use goods has established that the rules restricting the exports of these goods to third countries fall within the scope of the common commercial policy, as set out in Article 133 of the EC Treaty.

The ECJ delivered preliminary rulings in the case of "Werner" (Case C-70/94) and "Leifer" (case C-83/94)

In the "*Werner*" (Case C-70/94), the Court stated that "a measure (...) whose effect is to prevent or restrict the export of certain products, cannot be treated as falling outside the scope of the common commercial policy on the ground that it has foreign policy and security objectives".

In the "*Leifer*" (Case C-83/94), the Court stated that "Article 113 (now Article 133) of the EC Treaty is to be interpreted as meaning that rules restricting exports of dual-use goods to non-member countries fall within the scope of that article and that in this matter the Community has exclusive competence, which therefore excludes the competence of the Member States save where the Community grants them specific authorization". It also ruled that the fact that "a trade measure may have non-trade objectives does not alter the trade nature of such measures". The Court also stated that "the fact that the restriction concerns dual-use goods does not affect that conclusion. The nature of those products cannot take them outside the scope of the common commercial policy.

ANNEX III

The international export control regimes

The international export control regimes establish norms and guidelines to control nuclear, chemical, biological, missile-related exports as well as the exports of conventional arms and dual-use technologies. Between the 1970s and the 1980s, four international export control regimes were set up to enable their members to participate in international trade while complying with their obligation to facilitate international cooperation for legitimate purposes. These are: the Nuclear Suppliers' Group (NSG) and Zangger Committee for nuclear items; the Australia Group (AG) for chemical and biological dual-use items; the Missile Technology Control Regime (MTCR) for missile related technologies; and the Wassenaar Regime for dual-use items related to conventional weapons. Comprehensive lists of controlled items were developed in the Regimes as only one international treaty of non-proliferation (the Chemical Weapons Convention) lists the dual-use items and technologies subject to controls, whilst the other treaties or arrangements (Biological and Toxin Weapons Convention, the Non Proliferation Treaty, the Hague Code of Conduct on Missiles) do not list any dual-use technologies that can be used for WMD end uses.

Since the terrorist attacks of 11 September 2001, the initial mandates of those regimes, which were to prevent States to acquire dual-use items for producing WMD or conventional weapons, have been adjusted to prevent also the acquisition by non-State actors of dual-use items that could be used for terrorist attacks (either massive or via conventional means).

The threat of massive terrorist attacks using WMDs has led to increased workload in international export control regimes (in particular in the Australia Group) so as to adjust the criteria and guidelines of the regimes to the particular threats

Except for the Wassenaar Arrangement, the international regimes have no technical secretariat to manage the meetings. Except for the Australia Group, the regimes have rotating chairs changed every year. The international regimes hold a plenary meeting per year. This meeting which gathers the heads of delegations of each Member decides on all major issues in particular the entry of new members, the changes to the lists, the adoption of amendments to existing guidelines, outreach to non member countries. They adopt a press-release at that occasion. Decisions are taken at unanimity for all issues. Members have the capacity to make proposals on any subject in the mandate of the regime.

The preparation of the plenary meetings is made by technical expert groups. Those groups usually represent 3 different types of expertise: technical experts to prepare the lists of controls, custom and enforcement officers as well as licensing officers who exchange practices, intelligence expertise where information on sensitive issues regarding proliferation, terrorism and WMD acquisition are exchanged.

All the 25 EU Member States are members in the Australia Group (AG) and the Nuclear Suppliers Group (NSG), but Cyprus is not yet member of the Wassenaar arrangement. Seven new Member States (Cyprus, Estonia, Latvia, Lithuania, Malta, Slovakia and Slovenia) are not yet members of the MTCR nor is Romania (in the process of acceding to the EU). The European Commission is member of the Australia Group and observer in the NSG, but has no status in MTCR and Wassenaar although it can participate in the meetings, along with the Council Secretariat, as part of the EU Presidency delegation since the adoption of the Thessaloniki Action Plan.

Worth noting that the **Chemical Weapons Convention** mentioned in the Communication is not an international export control regime of the same nature as those 4 described. The fundamental difference is that it is a multilateral treaty (178 Parties) which entered into force 29 April 1997 and contains both provisions and a mechanism for inspections so as to verify State Parties' compliance and also lists of items, including dual use items, whose trade must be controlled. It is the only international non-proliferation treaty containing such lists of items.

ANNEX IV

Details of the Commission proposal mentioned in sections IV. a) and b) of the Communication

a) Proposals for amendment of current Regulation:

The following proposals for the amendment of the Regulation are made:

- introduction of certain controls on dual-use items in transit within the EU
- control of brokering of dual-use items if there are grounds to suspect a link to a WMD programme
- clarification and update of controls of intangible transfers of technology including the provision of technical assistance
- introduction of some limited adjustments regarding the application of national controls on items non-listed in the Regulation in order to improve their efficiency and the transparency of their operation, although leaving implementation to best practices
- as to general export authorizations, clarification of the conditions for the use of the Community General Export Authorisation (a notification requirement) and of national general export authorizations , and of the criteria for the granting of global authorizations
- proposals to improve the exchange of information among Member States and with the Commission and to ensure that denials of authorisations by one Member State are properly taken into account by the other MS
- introduction of provisions on relations with third countries, according to which negotiations could be conducted with third countries to improve the coordination of the functioning of export control regulations and facilitate the mutual recognition of such controls
- introduction of procedures for a speedier adoption of amendments to the annexes of the Regulation and for measures necessary to implement the Regulation (a comitology procedure)
- possible introduction of an electronic system for exchanging information on denials as well as other information and improvements of the notifications of denials
- replacement of EU intra-community controls with prior notification and a traceability system within the EU
- provision for the establishment by national authorities of indicative deadlines for the processing of applications for export authorisations, and of deadlines for the treatment of requests for information from licensing authorities concerning the application of national controls.

- introduction of a reference to criminal sanctions to be adopted for the most serious infringements to the Regulation in conformity with reported practices of the Member States.

b) Areas where guidelines/best practices could be elaborated:

Guidelines and best practices are modalities for implementing certain provisions of the Regulation which could be agreed at the level of the Council Dual-Use Working Group and prepared by the experts in the "Coordination Group". They would not be legally binding but provide standards for the application of export controls. In some cases, those guidelines could consist of an adjustment of the international regimes' guidelines to take account of EU specificities, in particular the existence of a single market and common EU borders. In some instances, these guidelines and best practices can be made public for the benefit of exporters, although in other cases their nature would require that they are kept within the relevant administrations as internal guidance. Among the areas where such guidelines and best practices could be prepared are the following:

- implementation and enforcement of controls of intangible transfers of technology including provision of technical assistance
- modalities for the implementation of certain aspects of the controls on non-listed items ("catch all" provision), destined to improve flows of information among Member States and to limit the possibilities of circumvention of controls applied by one Member State via exports through other Member States
- improvement of risk assessment, including possible elements for common risk analysis and enforcement as foreseen by Council Regulation No (EC) 648/2005 on the security amendments to the Customs Code and its implementing provisions to be adopted by the end of 2006
- implementation of global export authorizations (scope, conditions of use and how to check compliance)
- elements used to assess export applications including the compliance capacity of the exporter, supporting documents and end-user certificates
- establishment of target deadlines to decide on applications for authorisations
- internal compliance programmes.

ANNEX V

Suggestions for new Community General Export Authorisations

Areas which have been suggested for the scope of new Community General Export Authorisations:

- some chemical products covered by the Chemical Weapons Convention could benefit from new trade facilitation to a number of Parties to the CWC which are not covered by the Annex II to the Regulation (which defines the Community General Export Authorisation)
- small quantity /value shipments and samples
- Wassenaar non-sensitive items could benefit from the creation of a new Community authorisation covering certain countries which are members of Wassenaar and not listed in Annex II of the Regulation (which defines the Community General Export Authorisation)
- the new Community General Export Authorisations will contain implementing provisions based on those provided in the proposal to amend the Community General Export Authorisation and on those currently in force in the Member States who currently have adopted relatively similar national general export authorisations in their scopes and destinations.